

Tiedeakatemiajaosto kritisoi kokonaiskustannusmallia: Lisää työtä, tasa-arvo vaarassa!

Tiedeakatemiajaosto on hiljattain lähettänyt Suomen Akatemian johdolle kirjeen koskien kokonaiskustannusmallin käyttöä Suomessa.

Kirjeen ovat allekirjoittaneet akatemioiden puolesta Suomalaisen Tiedeakatemian esimies, professori Sirpa Jalkanen, Suomen Tiedeseuran puheenjohtaja, professori Pekka Pyykkö, Svenska tekniska vetenskapsakademiens i Finlandin presidentti, rehtori Henrik Wolff sekä Teknillisten Tieteiden Akatemian esimies, professori Olavi Nevanlinna. Tiedeakatemiajaosto toivoo asiasta laajaa keskustelua tieteellisen yhteisön ja suomalaisten tutkimusrahoittajien kesken.

Suomen Akatemia on soveltanut tutkimusrahoituspäätöksissään kokonaiskustannusmallia EU-tason esimerkin sekä valtiovarainministeriön suositusten mukaisesti vuoden 2009 alusta. Kuten tunnettua, myös yliopisto- ja tutkimuslaitoskentässä tapahtui tuon vuoden aikana suuria muutoksia. Vaikka näissä muuttuvissa olosuhteissa yritettiin välttää nopeita ja tutkijoille liian raskaita muutoksia, ovat viime vuoden uudistusten tuomat haasteet osin yllättäneet.

Viitaten vuoden professori Howard Jacobsin tuoreeseen kannanottoon¹ kokonaiskustannusmallista ja siihen liittyvästä työläästä ajansuunnannasta, akatemat ovat osoittaneet Suomen Akatemian johdolle huolensa kokonaiskustannusmallin tuoman joustamattomuuden sekä yhä lisääntyneen tutkimusrahoituksen byrokratian suhteen. Akatemat ovat huolissaan erityisesti lisääntyneen joustamattomuuden negatiivisesta vaikutuksesta Suomessa tehtävän tutkimuksen

tasoon, tutkimuksen tasa-arvoiseen kohteluun rahoitusta jaettaessa sekä itse tutkijoiden työtaakkaan.

Tiedeakatemiajaoston tietojen mukaan useissa EU-jäsenmaissa on harkittu, että kokonaiskustannusmallia ei otettaisi käyttöön. Suomen Akatemian johdolle suunnatussa kirjeessään Tiedeakatemiajaosto ehdottikin, että Suomen Akatemia toimittaisi Euroopan tasolla lyhyen selvityksen siitä, kuinka monessa maassa kokonaiskustannusmallin soveltamista on jo harkittu, ja millä perusteilla sen käyttöönotosta on joko luovuttu tai vastaavasti millä perusteilla se on otettu käyttöön. Mahdollisen tehtävän selvityksen osana voisi myös olla vertaileva yhteenvedo siitä, kuinka laajasti kokonaiskustannusmallia lopulta harjoitetaan eri maissa ja millä menestyksellä. Selvityksen tulokset tulisi saattaa vapaaseen levitykseen. Selvityksen ja sen tuloksista syntyvän julkisen keskustelun perusteella rahoitusorganisaatiot voisivat mahdollisesti uudelleen harkita kokonaiskustannusmallin käytön jatkamista Suomessa.

Tiedeakatemiajaosto on Tieteellisten seurain valtuuskunnan yhteydessä toimiva tiedeakatemioiden yhteistyöelin, joka mm. edustaa suomalaisia tiedeakatemiaita kansainvälisissä järjestöissä sekä vastaa Kansainvälisen tiedeneuvoston (*International Council for Science, ICSU*) suomalaisten tieteenalakohtaisten kansalliskomiteoiden koordinoinnista.

¹ Jacobs, Howard (2009): *Working for the clampdown*. European Molecular Biology Organization reports Vol. 10:12.